

інженерами чи художниками, математиками чи поетами, але важливо, щоб кожен, у якій би галузі він не працював, міг розуміти, любити і творити прекрасне.

Література

1. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посібник / наук. ред. О.Л. Кононко. – К. : Ред. ж-лу «Дошкільне виховання», 2003.
2. Грицюк Л.А. Театралізована діяльність дітей дошкільного віку / Л.А. Грицюк, М.І. Каратаєва. – 1998. – 156с.
3. Русова С. Вибрані твори / Упор. Проскура О.В. – Київ, 1996. – 303 с.
4. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. – СПб., 1999. – 720 с.
5. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно-розвинутої особистості // Вибрані твори в 5-ти тт., Т. 1 – К: Радянська школа, 1976. – 654 с.
6. Теплов .М. Психология музыкальных способностей, 2003. – року 384 с.

В.І. Жигун
здобувач ступеня вищої освіти «магістр»,
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
наук. керівник – канд. пед. наук, доцент Л.С. Бровчак

ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЯХ М.В.ЛИСЕНКА

Постановка проблеми. Молодший шкільний вік є періодом інтенсивного креативного становлення і характеризується сенситивністю до творчої діяльності та оптимальним для особистісного розвитку новоутворенням – рефлексією.

З цього випливають закони, яким підпорядковується діяльність уяви: творча діяльність уяви знаходиться в прямій залежності від багатства та різноманітності попереднього досвіду людини, тому що цей досвід надає матеріал, з якого створюються побудови фантазії. Чим більше досвід людини, тим багатше цей матеріал, який має уява. Важливо такий досвід дитини поширювати, щоб створити міцну основу для творчої діяльності. Тому одне з важливих питань дитячої психології та педагогіки – це питання творчості у дітей, про розвиток творчості, про значення творчої роботи для загального розвитку та про створення такого середовища, яке б сприяло розвитку дитини.

Аналіз останніх досліджень. Проблема художньо-естетичного розвитку особистості, її творчих здібностей завжди була у полі зору вчених. Психологічні основи розвитку вивчали Д.Богоявленська, Л.Божович, Л.Виготський, П.Гальперін, В.Давидов, Д.Ельконін, Г.Костюк, О.Леонтєв, Н.Талізін, С.Рубінштейн та ін., педагогічний аспект зазначеної проблеми досліджували Л.Аристова, В.Андрєєв, І.Лернер, В.Паламарчук, О.Савченко, М.Скаткин, Т.Шамова, Г.Щукін та ін. Дослідниками сформульовано основні умови розвитку творчих здібностей, виявлено специфіку впливу різних засобів естетичного виховання на розвиток творчих здібностей молодших школярів, визначено особливості прояву творчих здібностей молодших школярів у різних видах діяльності.

Мета статті є розкрити художньо-естетичний потенціал педагогічних ідей М.В.Лисенка у роботі з молодшими школярами.

Виклад основного матеріалу. Уміння бачити, чути, відчувати прекрасне, насолоджуватися ним, здібність перетворюватися під його впливом не є природженими людськими якостями. Закладені природою потенційні здібності до сприйняття прекрасного потребують розвитку, удосконалення постійного, цілеспрямованого, що базується на внутрішній потребі.

На розвиток творчих здібностей здійснює вплив велика кількість чинників, що по різному представлені в кожному конкретному випадку. В зазначеному аспекті особлива увага надається мистецтву як способу розвитку особистості. Мистецтво допомагає дитині опанувати соціальний досвід. Тому соціалізація в навчанні, вихованні дитини має в сучасній педагогіці суттєвий акцент.

Загальновідомо, що шкільна освіта дуже велику увагу приділяє засвоєнню абстрактних понять, схем, умовних знаків, числових відношень, тобто розвитку логічного мислення. Але слід пам'ятати, що однобічний розвиток надто збіднює сенсорну сферу дитини, її безпосередній зв'язок з навколишнім світом, чутливість та сприйнятливність до нього. Ця проблема, загострюється під час захоплення комп'ютером, що витісняє реальний чуттєвий досвід із життя дитини. Саме заняття мистецтвом, художньою творчістю ґрунтуються на всебічному чуттєвому досвіді дитини, на його інтересі до предмету. Таким чином, багатий художній досвід може зберегти цілісність психічного розвитку дитини.

Саме в області мистецтва дитина може надбати ранній, успішний, повноцінний досвід творчості, досвід, що незамінний для становлення самосвідомості, самовідчуття людини в світі і який допоможе їй в майбутньому стати креативним в будь-якій сфері діяльності.

В.Паламарчук вважає, що в період молодшого шкільного віку провідною виступає навчально-художня форма діяльності, вона забезпечує повноцінний естетичний розвиток на цьому етапі. Під естетичним розвитком розуміють процес постійних якісних, усе більш ускладнених змін у ставленні до дійсності й мистецтва як результат цілеспрямованих педагогічних впливів школи, сім'ї та інших соціальних інститутів на молодшого школяра, що здійснюється в єдності навчання, виховання і самовиховання. Саме тому, в освітній системі, а саме в загальноосвітній школі зростає потреба соціалізації особистості, значущості особистості як суб'єкта соціальних відносин у сучасному світі надто складному за своїм упорядкуванням і надто потужним за своїми можливостями [1].

О.Савченко наголошує, що упродовж останніх років особливий інтерес викликають ті сторінки історії, де йдеться про необхідність широкої гуманістичної освіти вчителя, важливість його музично-творчого розвитку, значущості музичного мистецтва у морально-естетичному вихованні особистості [3].

На вищезазначених ідеях і сформувалися педагогічні погляди та практична діяльність такого українського композитора, як М. Лисенка.

Це перший представник української інтелігенції, який пов'язав цей процес зі станом музичної освіти, мета якої, на думку композитора, – музичний розвиток і виховання на національній основі. Із створенням першої української музично-драматичної школи М.Лисенка (1904 р.) у музично-естетичному вихованні молоді стали активно використовуватися національні традиції. Національна спрямованість виховного процесу позначилася на його змісті через повернення до історичних джерел, культурних традицій, здобутків української професійної та народної музики. Його теза про розкриття індивідуальності, самостійності, як головної мети музичного виховання, перегукується з ідеєю К. Ушинського про розвиток дитини у процесі вільної творчої діяльності під керівництвом учителя. У такому напрямку ми бачимо перспективний шлях творчого розвитку особистості. Вагомий внесок у подальший розвиток педагогічних поглядів М.Лисенка щодо музичного розвитку особистості, формування патріотизму та громадської свідомості, гармонійного поєднання теоретичного та практичного аспектів навчання музики зробили його учні й однодумці – К.Стеценко, О.Кошиць, Я.Степовий, М.Леонтович, В.Верховинець, Ф.Колесса, О.Людкевич [2].

До специфіки музично-педагогічної діяльності М.Лисенка ми віднесли увагу до образного змісту твору, вміння доступно розтлумачити твір, захопити виконавців і слухачів піснею. У музично-педагогічній діяльності М.Лисенка на особливу увагу заслуговує всебічна його пропаганда української пісні як такої, що втілює духовне багатство українського народу.

Висновки. Основною метою щодо функціонування та розвитку освіти в галузі культури та мистецтва є формування соціально орієнтованої особистості з високим національним культурним потенціалом, розвиненим почуттям прекрасного, як особливої форми регуляції взаємодії людини та суспільства. Саме М.Лисенко в своїй творчості робив наголос на культурно-просвітницькі ідеї, національні цінності, увагу до української національно-культурної спадщини.

Література

1. Паламарчук В.Ф. Інноваційні процеси в педагогіці /Першооснови педагогічної інноватики. – Т.2. – К.: Освіта України, 2005. – С.59.
2. Педагогічні принципи М. Лисенка в аспекті розвитку сучасної фортепіанної школи Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття : матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16–17 жовт. 2014 р.. С. 116-126.
3. Савченко О. Я. С 13 Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. - К.: Генеза, 2002. - 368 с.

К.С. Здихальська
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
наук. керівник – ст. викладач Ю.О.Поплавська

РОЛЬ МУЗИЧНОГО ФОЛЬКЛОРУ У ВИХОВАННІ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Постановка проблеми. Виховання дитини для кожної нації є найважливішим складником національної культури. Передача всіх культурно-історичних традицій попередніх поколінь завжди гарантувала вічність життя нації. Нація, за К. Ушинським, – це, насамперед, система різноманітних природних (біологічних, анатомічних, фізіологічних, психічних), історично обумовлених ознак тіла, душі й розуму. Отже, справжнє виховання не може існувати в «чистому вигляді», тобто поза традиційною культурою певної нації. Усі найвидатніші педагоги світу визнавали, що виховання дитини завжди має ґрунтуватися, насамперед, на культурно-історичних цінностях своєї нації, а вже пізніше відбувається ознайомлення із традиціями інших народів. Перед педагогічною наукою постає цілий комплекс вимог, серед яких найважливіше місце посідає проблема відродження національної школи, формування духовної культури школярів. Демократизація і гуманізація національної системи освіти зумовлюють виняткову актуальність проблем морального виховання учнів загальноосвітньої школи, зокрема початкової ланки навчання. Про надзвичайну важливість і значущість цієї проблеми свідчить, зокрема, те, що у низці державних документів («Концепція національного виховання», «Національна Доктрина розвитку освіти України в XXI столітті») підкреслюється важливе значення і необхідність формування моральної сфери особистості.

Аналіз попередніх досліджень. Вирішення проблеми морального становлення особистості в цілому знайшло відображення у наукових положеннях психологів, які розкривають психологічні витоки моральної вихованості (М. Боришевський, Д. Ельконін, О. Запорожець, О. Леонтьєв, А. Петровський, П. Якобсон та ін.) Ідею морального виховання на основі народності з використанням різноманітних творів фольклору відстоювали видатні педагоги, письменники, прогресивні діячі освіти та мистецтва, серед яких Г. Сковорода, М. Драгоманов, В. Карамзін, О. Духнович, І. Котляревський, Х. Алчевська, Б. Грінченко, М. Костомаров, М. Максимович, Л. Українка, І. Франко та ін. Високо цінували роль народної творчості в морально-естетичному вихованні учнів П. Блонський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, К. Ушинський. Ідеї щодо морально-естетичного виховання дітей на засадах народної педагогіки, українського фольклору представлені у роботах сучасних дослідників О. Воропая, Г. Довженюк, П. Гнатенка, В. Ликова, В. Поплужного, Н. Сивачук, В. Скуратівського, М. Стельмаховича та ін. Розкриттю історико-педагогічних проблем музичної освіти сприяє також цілий спектр сучасних дидактичних досліджень провідних учених, де визначено шляхи реформування змісту, форм, методів сучасної мистецької освіти та перспективи її подальшого розвитку (А. Болгарський, С. Горбенко, І. Зязюн, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Рудницька та ін.)